

ROVIRÓ, Barbara / TORRENT-LENZEN, Aina / WESCH, Andreas (eds.) (2005): *Normes i identitats. Normen und Identitäten. Sprachwissenschaftliche Beiträge des 19. Deutschen Katalanistentags Köln 2003*. Colònia: Axel Lenzen Verlag.

Aquest volum recull les ponències i comunicacions de lingüística presentades al Dinovè Col·loqui Germano-Català, celebrat a Colònia del 6 al 9 de juny de 2003. Les trobades de la catalanística alemanya, des de fa uns quants anys, tenen lloc amb una freqüència admirable —pràcticament anualment— en diverses ciutats d'Alemanya i s'han convertit en un fòrum important d'estudis catalans a Europa. Gràcies a aquesta continuïtat, ja podem comptar amb una col·lecció de volums d'actes amb contribucions sobre les més diverses qüestions de la catalanística actual en els camps de la literatura i la lingüística. Convé recordar el fet que el nombre d'investigadors de Catalunya que hi participen ha estat creixent, i que els personatges més coneguts es veuen reforçats cada vegada més —i això és important— per nombrosos joves catalanistes. Aquesta gama de treballs presentats ha donat a aquestes trobades, i per cert a la catalanística alemanya, una presència excepcionalment dinàmica en el context europeu dels estudis catalans. El nou volum editat per Barbara Roviró, Aina Torrent-Lenzen i Andreas Wesch, anomenat *Normes i identitats. Normen und Identitäten* i publicat amb l'ajuda de l'Institut Ramon Llull (Barcelona) i el Deutscher Katalanistenverband e.V. (DKV), un altre cop, ens confirma aquesta impressió.

El volum comença i clou amb col·laboracions de dos grans de la catalanística alemanya i catalana: Georg Kremnitz (Viena) i Joan Veny (Barcelona). Georg Kremnitz, en una contribució molt personal, descriu a través de reflexions tímides i profundes el seu camí cap a l'estudi de la llengua catalana i ens parla del conflicte amb les normes socials a Alemanya que va acompanyar la seva formació acadèmica. Ens recorda les dificultats i les coincidències imponderables, però també les nombroses persones que a pesar de les circumstàncies a la universitat i als departaments de filologia romànica el van portar a ser catalanista, cosa que fins avui en dia forma part —de menor o major grau— de la *vita* de molts catalanistes alemanys.¹

Després del prolèg del *doyen* de la catalanística germanòfona, les contribucions de Joan Costa, Carsten Sinner i Aina Torrent-Lenzen entren plenament en la discussió sobre la norma lingüística, i particularment la norma de la llengua catalana. La contribució de Joan Costa (Barcelona) demarca la temàtica, donant un repàs de les definicions de concepcions de norma. Amb saviesa i precisió es dedica a explorar la complexitat nomenclativa i denominativa al voltant de la norma i, a través d'aquestes definicions, a comentar el concepte de norma del Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC). No obstant, la seva confirmació que les definicions del DIEC són «les generals de la llengua catalana» (p. 22) fa pensar sobre la validesa d'aquest concepte de norma i la necessitat d'un concepte de norma més flexible que permeti integrar constructivament la realitat lingüística de la llengua catalana, o bé el que aquí es diu quelcom difusament normes *ad hoc*. Carsten Sinner (Berlin) en la seva discussió sobre el concepte de norma d'ús, enfoca aquest problema tenint en compte el contacte lingüístic entre el català i el castellà així com diversos graus d'interferència. Més precisament, es dedica al problema de l'estatus d'uns quants elements i la qüestió de si fan part de la norma del català. Tot distingint entre normes prescriptives i normes d'ús, Sinner presenta, doncs, un nou model per a l'anàlisi i la descripció de normes d'ús en situacions de contacte lingüístic. Aina Torrent-Lenzen (Colònia), en la seva contribució, persegueix una línia semblant i reflexiona sobre la definició dels conceptes de norma objectiva (Ist-Norm) i norma prescriptiva (Soll-Norm), contraposant diferents definicions defensades en la hispanística i la catalanística de les últimes dècades i insistint en el caràcter dinàmic de la norma lingüística.

1. Cal, doncs, insistir en la bona feina que fan els organitzadors del DKV així com l'esforç de tots aquells joves investigadors que dediquen les seves carreres a l'estudi de la llengua catalana, a pesar del fet que no hi ha cap càtedra de catalanística a cap universitat germanòfona i a pesar d'un sistema universitari que encara valora més els estudis de les llengües colonitzadores que no pas de les colonitzades.

Els tres articles següents tracten dels processos històrics portant a l'establiment de la norma catalana. M. Salomé Ribes Amorós (Lleida) reflexiona sobre el concepte d'antinormisme a través dels escrits d'Alfons Par i s'ocupa de les seves motivacions per defensar una posició antinormista i antifabriana en contra del discurs dominant del seu temps. Narcís Iglésias (Girona) presenta un estudi sobre un altre crític de Fabra, Josep Calveras, i fa recordar el context contemporani controvertit en el que va néixer el concepte de la norma fabriana, i on la influència de personatges com Calveras havien fet contribucions importants, com per exemple en el seu cas la fórmula 'llengua estàndard'. Joan Julià-Muné i Imma Creus (Lleida) descriuen el paper dels mitjans de comunicació en la configuració de l'estàndard oral (nord-)occidental de la llengua catalana. En canvi, la contribució de Josep Maria Navarro (València) ens ofereix una interpretació quelcom diferent dels processos històrics. Un text literari, l'obra «Quan érem capitans» de Teresa Pàmies, en el que l'escriptora exiliada dóna un testimoni viu i sincer sobre la guerra, li serveix de base per a una anàlisi de la barreja de llengües i cultures a Catalunya durant els anys de guerra i de post-guerra.

Les comunicacions següents ens porten al món de la publicitat i la construcció d'identitats i fan part dels resultats del grup de recerca Llengua i publicitat (Universitat de Barcelona/Universitat Ramon Llull). Beatriu Guarro i Picart (Barcelona) presenta un treball sobre la llengua de la publicitat a la televisió i el paper de la publicitat en transmetre un model de la societat patriarcal que, segons l'autora, limita el paper de la dona a diferents tipus o models d'identitat. Caterina Molina (Barcelona) toca la qüestió de la dinàmica construcció d'identitats a través d'una anàlisi de diferents models d'identitat que ofereix la publicitat. Partint de les definicions de diversos conceptes com «norma», «normal», «normalitat» en el *Diccionari de la llengua catalana*, arriba a denunciar «els aspectes lingüístics d'una cultura que ha confós llargament poder i autoritat». (p. 154) Lídia Pons i Griera (Barcelona) reflexiona sobre la funció connotativa del lèxic en el llenguatge publicitari. Demuestra com la publicitat a través del lèxic crea etiquetes dissenyades per la categorització millorativa de la realitat, i acaba sent «l'aparador de la mentida i de la inversemblança més bellament guarnit que dóna identitat a tota una cultura». (p. 172)

Tractant el tema de la construcció d'identitats des de la perspectiva de la sociolingüística interracional i del model sociocultural, Mercè Pujol Berché (Lille) analitza la construcció dialèctica d'identitats a través del llenguatge, els canvis en els espais simbòlics i les reestructuracions de les identitats. Amb referència a les situacions de migració, pressuposa un estret lligam entre el llenguatge i la identitat que facilita la reestructuració de les identitats, tant la dels migrants com fins i tot dels grups receptors, els autòctons catalans.

Quelcom contràries al concepte d'identitats construïdes, les contribucions de Josep Martines *et al.* (Alacant) i Maridès Soler parteixen d'una relació ja establerta entre identitat i llengua. Josep Martines *et al.* (Héctor Gonzàlvez, M. Isabel Guardiola i Sandra Montserrat) constaten que «el lèxic sol ser, amb la pronúncia, l'element identificatiu més rellevant dels diversos parlars territorials d'una llengua». (p. 193) A partir d'aquest vincle entre lexicologia i identificació cultural, que segurament és vàlid en el context valencià al que es refereixen, proposen la Guia d'usos lingüístics (GUL) com a eina per resoldre dubtes lingüístics, per a definir un model lèxic de referència i esvair els prejudicis que poden afectar l'ús del lèxic propi. Finalment Maridès Soler (Trèveris) en la seva contribució s'arrisca a desterrar les normes socioculturals segons la paremiologia. Ens presenta vuit categories en les quals, segons la paremiologia, es poden agrupar els diferents pobles dels Països Catalans. En canvi, Katharina Wieland (Berlin) pren una posició més crítica reflexionant sobre la relació entre el grup de joves catalanoparlants i el seu llenguatge, la relació mútua entre la seva manera de viure i el llenguatge, i entre la varietat parlada pels joves i la varietat estàndard transmesa sobretot pels mitjans de comunicació.

Les últimes contribucions, quelcom al marge del tema, no gensmenys anticipen una certa relació entre identitat i llengua. Benno Berschin i Hans-Ingo Radatz (Heidelberg/Aquisgrán) presenten un nou model de l'ús lingüístic regional a Europa occidental. Empar Devís (Bolonya) ens fa un repàs força interessant de la situació sociolingüística a l'Alguer i de la història de la normativitza-

ció, deplorant la pèrdua de la identitat catalana per part de la major part de la societat algueresa. El volum es clou amb la contribució d'en Joan Veny que, en el seu article sobre norma i espai en català, ens parla amb la seva manera sobirana i lúcida de les relacions entre llengua i territori, i intenta demostrar fins a quin punt les varietats dialectals del català s'han integrat en el lèxic estàndard. Es basa en l'anàlisi del *Diccionari de la Llengua Catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, i l'*Atlas Lingüístic del Domini Català*.

A tall de conclusió, aquest volum representa una contribució important no solament a l'estudi de la llengua catalana a Alemanya i a Catalunya, sino també fora de l'àmbit d'estudis catalans. El fet que la relació entre llengua i identitat sigui tan marcada a Catalunya en comparació amb altres països i llocs a Europa, també significa que els estudis presentats tenen un valor més enllà del nostre àmbit de catalanística, sobretot enfront del *boom* mundial dels estudis sobre la identitat. Llàstima que els editors no hagin optat per un ús més conseqüent dels resums o *abstracts*. Si la intenció dels *abstracts* fos obrir l'espectre de possibles lectors, especialistes o només interessats a un nivell internacional, publicar-los en cinc (!) llengües diferents (alemany, anglès, francès, castellà i català) suposa un plurilingüisme per part dels lectors que no ajuda gaire a la seva recepció. Aquí, encara els falta als editors la convicció de la transcendència internacional de la pròpia disciplina. Semblaria més adequat en el futur posar-se d'acord sobre una llengua única per aquests resums —preferentment l'anglès— per tal d'obrir camí a la recepció i apreciació que els temes catalanistes i volums com aquest segurament mereixen.